

gel naš zadnji projekt v letu 2001, ekskurzija v Turčijo, ki je potekala od 28. septembra do 8. oktobra 2001. Nanjo nismo pritegnili le naših študentov, ampak nam je zanjo uspelo navdušiti tudi nekaj študentov drugih oddelkov FF, kar nas je še posebej razveselilo, saj sta s tem naše delo in naš študij postala bolj opazna. Naše potovanje se je pričelo in končalo v Istanbulu, vmes pa smo videli in doživeli mnogo: polotok Galipoli, antična Pergamon in Efez, Dalyan, Fethiye, Myro, ostanke Olimpa, Hierapolisa in Laodiceje, Pamukkale - tako rekoč celotno vzhodno obalo Egejskega morja. Program ekskurzije je sestavil gos-

pod Ralph Prausmüller z agencije Appia, ki nas je spremljala na poti, sofinancirala pa sta jo Študentska organizacija FF in DAHŠ.

V dveh letih smo tako uresničili kar nekaj zamisli in načrtov. Pokazali smo, da študij ni samo branje in učenje predpisane izpitne literature, ampak da je nekaj več in da mu ravno to daje prav poseben žar. Veseli nas, da lahko soustvarjamo podobo našega oddelka in smo pri tem deležni profesorske spodbude in podpore. Ker pa idej na srečo nikoli ne zmanjka in ker za starejšo vedno pride mlajša generacija z novimi in boljšimi, vemo, da smo na dobri poti in da nas čaka še veliko dela.

*Nina Vuk
predsednica študentske sekcije*

Antika kot težavna ljubezen
KOLOKVIJ ANTIKA
IN 3. TISOČLETJE
 (Ljubljana, 29. novembra 2001)

Kolokvij *Antika in 3. tisočletje*, ki sta ga soorganizirala ISH, Fakulteta za podiplomski humanistični študij Ljubljana in Društvo za antične in humanistične študije Slovenije, je bil prvo širše srečanje strokovnjakov za antiko v Sloveniji po drugi svetovni vojni. Kolokvij pomeni nadaljevanje sodelovanja med ISH, oddelkom za antropologijo antičnih svetov, oddelkom za klasično filologijo ljubljanske Filozofske fakultete ter Društvom za antične in humanistične študije Slovenije, ki smo ga začeli z objavami v reviji *Keria*. Dogodek je po-

memben tudi z vidika vzpostavljanja konstruktivnega dialoga med različnimi teoretskimi in ideološkimi pogledi, saj šele v medsebojni komunikaciji lahko ugotovimo, katere so razlike in ali so tako velike, kot se včasih zdijo. Antične Atene 5. in 4. stoletja pred Kristusom so v miselnih predstavah zasidrane kot zibelka demokracije, zato smo strokovnjaki za antiko želeli preskusiti svoje koncepte tudi z vidika demokratičnosti in sodobnosti najstarejše humanistične vede.

Antične študije imajo dediščino z dolgo tradicijo ideoloških manipulacij tako levih kot desnih totalitarizmov. Slovenija je v zadnjih desetih letih po osamosvojitvi sprejela zahodni kapitalizem, kjer je od padca

berlinskega zidu leta 1989 prevladujoča ideologija potrošništvo. S pohodom globalizacije v 90. letih minulega stoletja se identiteta določa z geslom »kupujem, torej sem«, in v tej obnorenosti s potrošništvom se prebivalci Slovenije lahko merimo z najrazvitejšimi državami. V takšnih razmerah je ljubezen do antike precej težavna, saj razen priročne simbolne dodane vrednosti avtoritete ali magičnosti imena ne more več uspešno služiti novi ideologiji instantne gratifikacije in takojšnjega materialnega dobička.

Spodaj podpisana sem se organizacije kolokvija lotila, da bi skupaj s kolegi ugotovila, kakšno mnenje imamo o vedi in o sebi raziskovalci antike v Sloveniji. Večina razprav se žal suče okoli pomanjkanja denarja in upadanja zanimanja za antiko pri splošni javnosti. Povabljenim predavateljem sem zato predlagala, naj svoje raziskovalno področje predstavijo v kontekstu sodobnega časa in prostora. Takšen pristop se mi je zdel produktiven in privlačen za širok spekter strokovnjakov za antiko. Na kolokviju smo poskušali predstaviti vizije raziskovalcev in razpravljati o položaju antičnih študijev v novem tisočletju, v novih političnih, ekonomskih in družbenih razmerah. Preučevalci antike se soočamo z navideznim manjšanjem vpliva v družbi, saj ne moremo tekmovali s hiperprodukcijo podob in vedno novih vsebin. Kljub temu je antika kot mreža simbolov trdno zasidrana v sodobnem vsakdanjiku. Antika je kljub svoji starosti prva futuristična znanost, saj so antične podobe del

sodobnega sveta. Antika je hkrati tudi klasična, zato se moramo vprašati, kaj raziskovalcem antike pomeni pojem »klasično« in ali klasično izključuje koncepte sodobnosti.

Kljub domnevam, da je preučevanje antike stvar preteklosti, je srečanje privabilo veliko poslušalcev. Kolokvija so se udeležili tudi ugledni gostje, kot so akademik prof. Primož Simoniti s klasične filologije, prof. Vladimir Simič s pravne fakultete, prof. Slobodan Čače z Univerze v Zadru, prof. Bojan Djurič z arheologije, prof. Stanko Kokole z umetnostne zgodovine, prof. Lev Kreft s sociologije, dr. Neda Pagon, urednica *Studia humanitatis*, dr. Katja Skrubelj s pravne fakultete, dr. Milan Lovrenjak z arheologije ter študentje, magistranti, doktoranti in mladi raziskovalci z različnih študijskih smeri. Strokovnjaki za antiko smo kljub visoki izobrazbi in strokovni usposobljenosti v sodobnem svetu marginalna skupina, vendar tega dejstva ni treba razlagati kot negativnega ali pesimističnega. Na kolokviju je ravno ljubezen do antike združila strokovnjake, ki se v primeru bolj izrazite vloge antike v sodobni družbi verjetno ne bi srečali. Kot so pokazali seminarji predavateljev, marginalizacija spodbuja k vedno novemu izpraševanju in preverjanju zastavljenih ciljev in metod ter odpira nekatere možnosti raziskovanja, ki doslej še niso bile dovolj izkoriščene.

Poglejmo si teme, ki so bile predstavljene na kolokviju.

Svetlana Slapšak, ki je s predavanjem *Težavna dediščina ali študij an-*

tike kot tekoče zrcalo: o lahkotnih primerjavah, avtonomnosti vede in bastardni epistemologiji odprla kolokvij, je sebi in poslušalcem postavila vprašanje o položaju antičnih ved. Ali lahko sprejmemo model interpretacije, v katerem antika predstavlja tekoče zrcalo sodobnega človeka, in ali je bastardna epistemologija odgovor na vulgarizacijo antike v popularni kulturi? Svetlana Slapšak je predlagala nomadizem kot epistemološki model, saj danes tradicionalna zavezanost eni teoriji in eni disciplini ne more več ponuditi zadovoljivih odgovorov.

Matjaž Babič je predstavil temo *Razvozlava linearja B in klasične študije nove dobe*. Poudaril je, da je študente in raziskovalce izredno težko navdušiti za mikenologijo, tudi sam se je težko navdušil zanjo, saj je daleč od lepih in vzvišenih misli, s katerimi se mnogokrat želimo identificirati tisti, ki se ukvarjamo z antiko. V nasprotju z egiptologijo, kjer se strokovnjak ravno tako sooča s težavno pisavo, mikenologija ni nikoli dosegla mističnega statusa in mesta v miselnih predstavah splošne javnosti, kar lahko spremljamo predvsem v poljudnih oddajah na televizijskih programih National Geographic ali Discovery Channel.

Marjeta Šašel Kos je v temi *Zlatorog in volkulja* predstavila svoje poglede na položaj in prihodnost antike v sodobnem svetu, kjer je še posebej poudarila pomen kvalitetnega raziskovalnega dela in sprotnega objavljanja v znanstveni periodiki, katalogiziranja rimskih najdb na slovenskih tleh in čim boljšega ažuriranja

knjižničnega gradiva, ki je ključno sredstvo za komuniciranje v znanstveni skupnosti.

Božidar Slapšak je v temi *Antične krajine 3. tisočletja* predstavil svoje poglede in izpostavil ključne razlike med antičnimi krajinami 2. in 3. tisočletja ter pokazal možnosti uporabe novih tehnologij v arheologiji. **Martin Žužek** je v svoji temi *So določeni vzorci manipulacije z antično kulturo epistemološka konstanta ne glede na čas, kulturo in institucijo?* podal zanimive poglede, v katerih je poskušal pokazati, da manipulacija z antiko ni novodobna iznajdba in da se z njo soočamo že od nekdaj. Namesto nostalgije je predlagal natančno analizo manipulacij in morebitno ugotavljanje ponavljajočih se vzorcev.

Popoldanski del kolokvija je odprl **Marko Marinčič** s temo *Interpretacija antične poezije: historicizem, intertekstualnost in njihove meje*, s katero je skušal informativno problemsko prikazati nekatere novejši smeri v interpretaciji antične poezije. Opozoril je na pomembnost zahteve po zgodovinski verifikaciji, ki v tako dosledni obliki ostaja specifična grške in rimske filologije nasproti nacionalnim filologijam. Zlasti ko gre za pisanje literarne zgodovine, se zanimanje od avtorja čedalje bolj preusmerja k občinstvu, ob tem pa se odpirajo mnoga nova, pogosto ideološko zaznamovana teoretična vprašanja.

Najbolj strastnega odziva je bila deležna tema *Antika pred izginotjem* (Antika pred nestankom), ki jo je predstavil **Dubravko Škiljan**. Profesor Škiljan je nanizal dejstva, ki ka-

žejo, da je preučevanje antike v stagnaciji in da je vedno manj tistih, ki imajo konkretno znanje o antiki. Ker je antika v predstavitev in v zavesti sodobnega človeka le še izkrivljeni odsev tistega, kar si pod antiko predstavljamo strokovnjaki, je po njegovem mnenju antika obsojena na izginotje. Tako lahko na internetu pod geslom »Cezar« najdemo hkrati Gaja Julija Cezarja, priljubljeno znamko pasje hrane z istim imenom ali vinjak Cezar. Potrošnik mnogokrat več ne bo vedel, kateri Cezar je »pravi«, ampak se bo odločil za tistega, ki mu bolj ugaja. Predavanju je sledila burna debata, v kateri so vsi po vrsti izražali svoj vtis, da so prve tri minute predavanja mislili, da prof. Škiljan nikakor ne more misliti resno. Prof. Babič je izrazil entuziastično prepričanje, da nikakor ne more verjeti tako pesimistični napovedi, saj v svoje delo med drugim je glavni urednik revije *Keria* in predsednik Društva za antične in humanistične študije Slovenije - vlaga ogromno ljubezni in energije. Če bi namreč verjel pesimističnim projekcijam, bi se svojemu delu moral odpovedati.

Matej Hriberšek je v temi *Slovaropisje klasičnih jezikov v 3. tisočletju: dosežki in perspektiva* predstavil izredno pomembno področje antičnih študijev, ki ima ključno vlogo v pedagoškem procesu in pri prevajalskem delu. Slovaropisje je pomemben in dolgotrajen projekt, ki zaradi svoje obsežnosti zahteva tudi velika finančna sredstva. Kljub temu

je za slovenske antične študije izvedba projektov ključnega pomena, saj doslej še nimamo slovarskega korpusa, ki bi bil primerljiv s slovarji v velikih svetovnih jezikih.

Maja Sunčič je v temi *Antika v imaginariju, imaginarij antike* predstavila medijske predstavitve in uporabe antičnih imen in simbolov. Čeprav v slovenskem medijskem prostoru ne zasledimo tako barvitih in komercialnih uporab kot v razvitih zahodnih državah, so slovenski primeri izredno zanimivi. Maja Sunčič se je osredotočila predvsem na tista novinarska ali reklamna besedila, pri katerih lahko opazujemo pomanjkljivo znanje avtorjev, to pa pri poznavalcu izzove izbruhe smeha, saj je učinek uporabe antičnega znaka pogosto nasproten od zaželenega in pričakovanega. Takšne zmote nimajo večjega odmeva, saj jih potrošniki in avtorji ne zaznavajo, vendar so koristno sredstvo za ugotavljanje predstave o antiki v imaginariju.

Kolokvij se je končal v izredno optimističnem vzdušju in v upanju, da se obeta nadaljnje sodelovanje in iskanje odgovorov na vprašanja, ki so se izoblikovala na srečanju. Organiziranje strokovne skupnosti pa hkrati odpira možnosti za predstavitev širši javnosti, kjer so ključnega pomena konstantno in javno delovanje. Slednje sicer ne zagotavlja premika z margine proti centru, vendar upočasnjuje še hitrejšo marginalizacijo, zato upamo, da bo naslednje strokovno srečanje že v bližnji prihodnosti.